

УДК 378.147

Тітова О.А.

Таврійський державний агротехнологічний університет
ЗАСТОСУВАННЯ ІГРОВИХ ПРИЙОМІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ
ПРОФЕСІЙНОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ У МАЙБУТНІХ
ІНЖЕНЕРІВ

В статті розглянуто окремі прийоми активізації професійного мовлення у майбутніх інженерів аграрного напрямку в ході рольової гри. Запропоновано дидактичні матеріали, які ілюструють застосування рольової гри для розвитку діалогічного мовлення на практичних заняттях з англійської мови в аграрному університеті.

Ключові слова: навчання іноземної мови, мова для спеціальних цілей, рольові ігри, діалогічне мовлення.

O. Titova

Tavria State Agrotechnological University
ROLE PLAYS APPLICATION FOR THE DEVELOPMENT OF
FUTURE ENGINEERS' PROFESSIONAL SPEECH

Some methods for the development of future agricultural engineers' professional speech during role play are examined. The author presents didactic materials which illustrate practical application of role play for the development of dialogical speech during English lessons at agrarian university.

Key words: foreign language teaching, language for specific purposes, role plays, dialogical speech.

Титова Е.А.

Таврический государственный агротехнологический университет
ПРИМЕНЕНИЕ ИГРОВЫХ ПРИЁМОВ ДЛЯ РАЗВИТИЯ
ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДИАЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ У БУДУЩИХ
ИНЖЕНЕРОВ

В статье рассмотрены отдельные приёмы активизации профессиональной речи будущих инженеров аграрного направления в ходе ролевой игры. Предложены дидактические материалы, которые иллюстрируют применение ролевой игры для развития диалогической речи на практических занятиях по английскому языку в аграрном университете.

Ключевые слова: обучение иностранному языку, язык для специальных целей, ролевые игры, диалогическая речь.

Вступ

На фоні сьогоденних процесів, пов'язаних з інтеграцією України до європейського освітнього та економічного простору, зростає потреба у фахівцях, які володіють іноземною мовою і застосовують знання, ефективно виконуючи свої професійні обов'язки. І той факт, що значна частина випускників не може здійснювати іншомовну комунікацію зокрема за фахом, змушує педагогів-методистів продовжувати пошуки дієвих методів активізації і розвитку мовлення студентів.

Питання ефективності навчання іноземної мови досліджуються в наукових роботах багатьох вчених (В. Артемова, І. Зимньої, М. Кабардова, В. Ляудіс, Є. Полат, Е. Солововой, Н. Ушаковой та ін.). Проблемам оволодіння іноземною мовою за професійним спрямуванням, у тому числі формуванню навичок іншомовної комунікації, присвятили роботи чимало вітчизняних та зарубіжних науковців (А. Астадур'ян, І. Берман Л. Борозенець, Н. Городецька, Н. Зубаль, Т. Лучкіна, О. Романенко, Т. Серов, О. Токменко, Т. Труханов, С. Шатілов, Д. Брінтон, Ш. Гюнтер, М. Макош, Д. Уилкинс, Д. Хаймз та ін.).

Аналіз досліджень цих питань, показує, що існує необхідність продовжувати вивчати та впроваджувати ефективні прийоми, які б сприяли розвитку мовленнєвих навичок в процесі навчання іноземної мови студентів інженерних спеціальностей.

Таким чином, *мета статті* – проаналізувати ефективність застосуванням блок-схем (charts) для складання діалогів в ході рольової ігри,

націленої на активізацію діалогічного мовлення майбутніх інженерів на практичних заняттях.

Основний текст

Підготовка майбутнього інженера до професійного спілкування іноземною мовою передбачає формування іншомовних мовленнєвих знань термінології, пов'язаної з призначенням, будовою та принципом роботи машин і механізмів, технологією їх виробництва та технологічними процесами експлуатації.

Оскільки наявність поняттєво-образного мислення є обов'язковою для майбутнього інженера доцільно застосовувати будь-яку наочність: схеми, технічні зображення, статичні та динамічні моделі машин і механізмів для навчання лексики, розвитку монологічного та діалогічного мовлення тощо.

Проблемам розвитку іншомовного спілкування також присвячено цілу низку досліджень в різних наукових сферах (психології, лінгвістиці, теорії мовленнєвої комунікації), які встановлюють, що спілкування – досить складний процес взаємодії учасників. Л. Богатикова підтверджує наші спостереження і констатує, що оволодіння стратегіями іншомовної комунікації зустрічає певні труднощі, які пов'язані з формуванням та розвитком певних вмінь (вступити до розмови, дотримуватися черговості участі, уважно слухати співрозмовника, обирати форму і зміст своїх висловлювань, тощо) [1, с. 39].

Один із способів спровокувати діалог у студентів інженерного напрямку – це моделювання реальної ситуації професійного спілкування в ході рольової гри, якій, звичайно передують лексична та граматична підготовка, прослуховування аудіо-зразку та підтримка студента в складанні діалогу.

Результати останніх психологічних досліджень доводять ефективність та підтверджують переваги роботи студентів в парах та групах при їх безпосередньому контакті. Причому найбільша активність студентів, які оволодівають іноземною мовою за фахом, спостерігається саме під час рольової гри, коли моделюється ситуація, основана на їх майбутніх професійних

обов'язках. Оскільки головна мета ігри – це реалізація певної діяльності, такий прийом активізує та розвиває мовленнєві навички студентів.

Рольова гра має певні обов'язкові компоненти та етапи. Ретельна підготовка, осмислення та чіткі інструкції з боку викладача – необхідні умови успішного застосування цього прийому на занятті. Готуючи рольову гру для майбутніх інженерів, педагог має усвідомлювати, які ролі, сюжет та зміст він запропонує своїм студентам, а також, на скільки вільним буде процес реалізації ролей. Слід взяти до уваги той факт, що чим нижча комунікативна компетентність студентів, тим більш передбачуваним має бути сюжет, оскільки на ранніх етапах навчання студенти ще можуть бути неготовими до серйозних імпровізацій.

Організація рольової ігри включає три етапи. Перший – підготовчий. На цьому етапі учасники знайомляться із ситуацією, розподіляють ролі та отримують інструкції. Якщо рівень комунікативної компетенції студентів низький, доцільно допомогти їм у складанні орієнтовних діалогів, для чого можна застосовувати блок-схеми (charts). Далі іде основний етап – це безпосередньо ігрова діяльність, під час якої студенти застосовують вивчені раніше лексичні одиниці, засвоєні комунікативні стратегії (сукупність мовних засобів і мовленнєвих прийомів для досягнення поставленої мети спілкування [2, с. 11]), тощо. На заключному етапі підводяться підсумки, розбираються ті труднощі, які виникли під час ігри.

Для прикладу розглянемо змодельовану ситуацію професійного спілкування під час телефонної розмови двох фахівців. Мета одного учасника діалогу – встановити, яка виникла проблема в іншого, та спробувати допомогти йому.

На початку студентам пропонується прослухати аналогічну телефонну розмову. Потім за допомогою блок-схеми студенти намагаються скласти орієнтовні діалоги в межах запропонованої ситуації. Комплекс вправ розроблений для реалізації ігри на практичному занятті передбачає роботу протягом 30-40 хвилин.

Завдання 1.

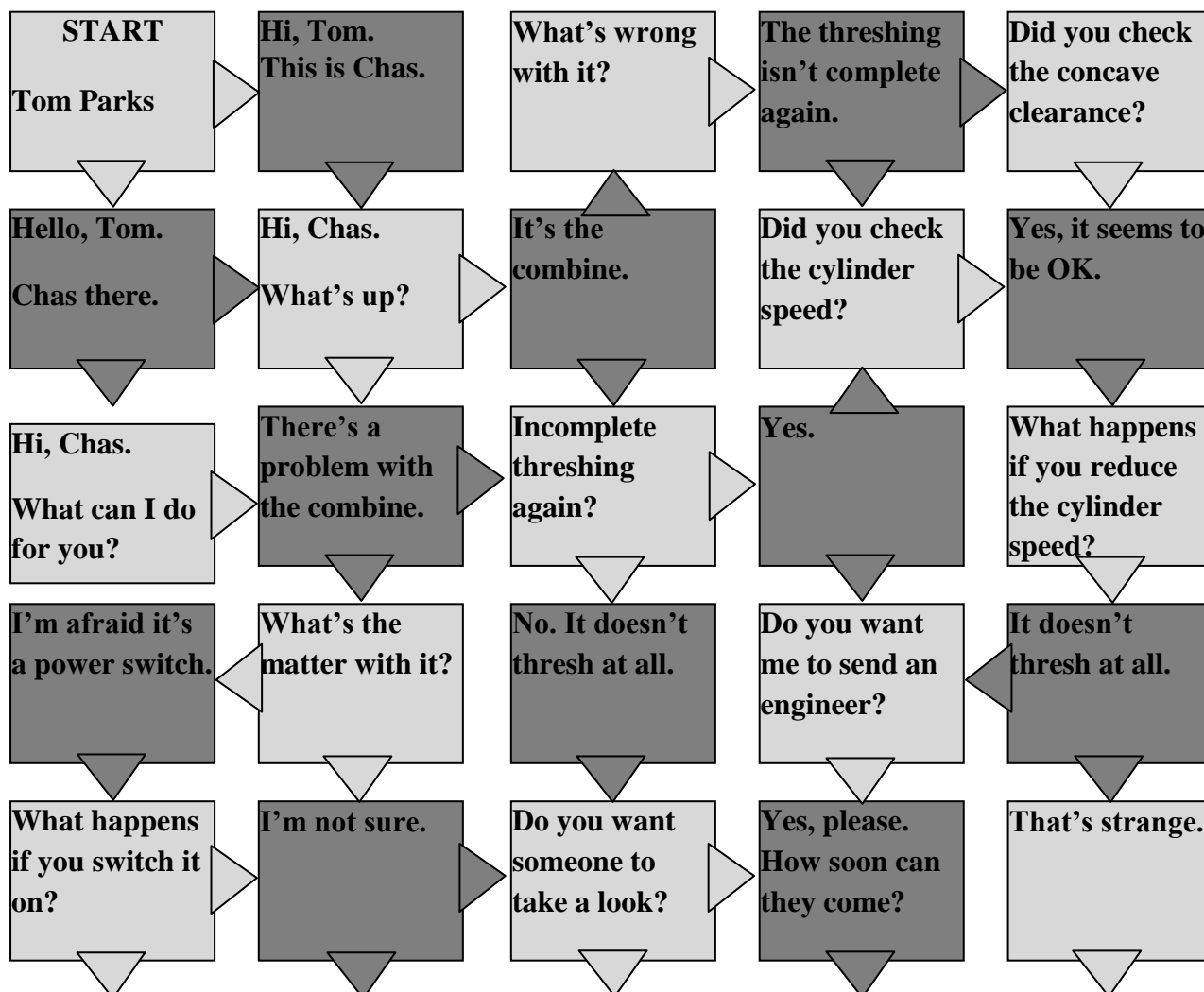
Інструкція. *Listen to a telephone call [3, с. 54]. Someone has a problem.*

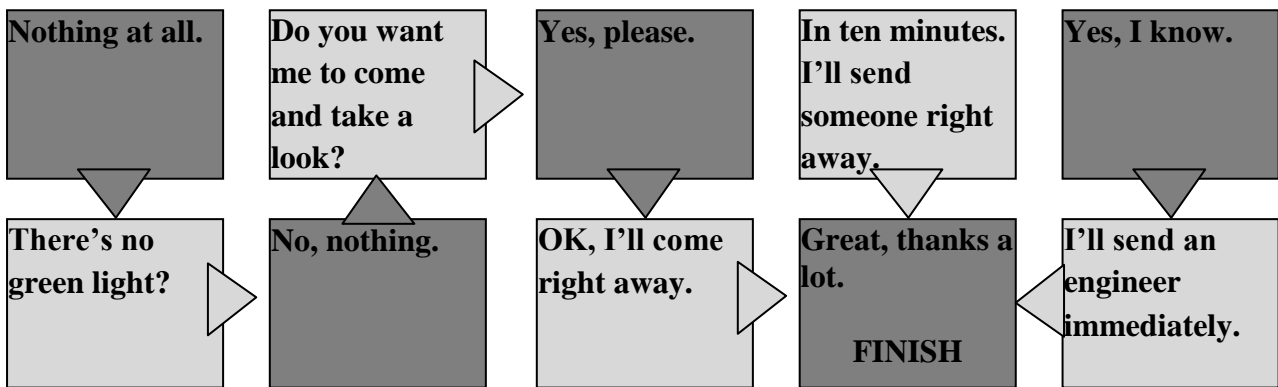
What's wrong and what help does he need?

A Tom Parks.	A What's happens if you switch it off?
B Hi, Tom, Chas here.	B It keeps on leaking.
A Hi, Chas. What's up?	A Do you want me to send an engineer?
B It's the pump.	B Yes, please. How soon can they be here?
A What's wrong with it?	A Five minutes. I'll send someone right away.
B It's leaking again.	B Great. Thanks a lot.
A Did you check the hoses ?	A You're welcome.
B Yes, they're all OK.	B Bye.

Завдання 2.

Інструкція. *Work with a partner. Use this chart to make calls. Follow the arrows and take turns to speak. Make as many different conversations as you can.*

Завдання 3.

Інструкція. *Practise the conversations.*

Завдання 4.

Інструкція. *Practise making similar calls about some other problems. Use the information below.*

Call 1. The cutter bar of your combine doesn't cut the crop. Call an engineer for help. Explain the problem and answer his questions.

Call 2. Your friend needs some help, because the straw walkers become blocked up. Find out what's wrong with them and offer help.

Use these questions:

Did you check the...?

What's happens when you ...?

Do you want me to ...?

Don't forget about following phrases:

Sorry to trouble you, ...

Can you do me a favour?

Aren't you busy?

На заключному етапі викладач і студенти аналізують складені діалоги, помилки та труднощі, які виникли протягом гри.

Застосування такого комплексу вправ дозволяє залучити до одночасного активного спілкування студентів з різним рівнем підготовки. Студенти навіть з низькою комунікативною компетенцією спроможні підготувати та продемонструвати щонайменше один діалог, що значно підтримує їх мотивацію до спілкування іноземною мовою. З іншого боку, студенти з середнім та високим рівнем комунікації встигають проробити декілька діалогів та ситуацій, і, таким чином, ефективно відпрацювати певні навички телефонної розмови.

Висновки

З власного досвіду можна зробити висновок, що застосування такого прийому як рольова гра на практичному занятті зі студентами інженерних спеціальностей значно підвищує зацікавленість студентів, активізує їх реалізовувати навички спілкування. В свою чергу використання блок-схем (charts) на підготовчому етапі допомагає студентам скласти діалоги та розвивати професійне діалогічне мовлення. Будучи ефективним прийомом, рольові ігри набувають надзвичайної перспективності у поєднанні із сучасними інформаційними технологіями, які дозволяють будувати дуже реалістичні моделі будь-яких професійних ситуацій. Отже подальшого дослідження потребують питання, пов'язані із застосуванням засобів інформаційних і комунікаційних технологій для організації рольових ігор.

Список використаної літератури

1. Богатикова Л.И. Использование психотехнических игр для обучения групповому общению / Л.И. Богитикова // Вісник Чернігівського Національного Педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Вип. 111. – Чернігів: ЧНПУ, 2013. С. 38-40
2. Кузьменкова Ю.Б. Стратегии речевого поведения в англоязычной среде / Ю.Б. Кузьменкова. – М.: Педагогический университет «Первое сентября», 2006. – 48 с.
3. Hollett V. Tech Talk Elementary: Student's book / V. Hollett. – OUP Oxford, 2003. – 128 p.

Кафедра іноземних мов

Тітова Олена Анатоліївна, к.пед.н., доцент кафедри іноземних мов Таврійського державного агротехнологічного університету

Olena Titova, Cand. Ped. Sc., Assoc. Prof. at Foreign Languages Department of Tavria State Agrotechnological University

Титова Елена Анатольевна, к.пед.н., доцент кафедры иностранных языков Таврического государственного агротехнологического университета